СТАНОВИЩЕ

върху дисертация за присъждане на ОНС „доктор" в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки

Тема на дисертацията: „РАЗВИТИЕ НА СЪВРЕМЕННАТА АЛТЕРНАТИВНА СЦЕНА В БЪЛГАРИЯ (МУЗИКАЛНИ КЛУБОВЕ И МЕДИИ)"

Автор: Гергана Ангелова Райжекова, редовен докторант в катедра „Радио и телевизия" на ФЖМК

Изготвил становището: доц. д-р Венцислав Димов Димов

Гергана Райжекова е избрала обект и подходи към него, които са свързани с актуални проблеми в хуманитаристиката (общности и идентичности, медии и музика, алтернативна сцена). Докторската ѝ дисертация е оригинално изследване на слабо проучени съвременни явления: музикалните клубове и тяхната музика като алтернативна сцена и медии. В избора на изследователски обект, тема и подходи е първият успех на автора – актуалността на тематиката и разработката. Дисертационният труд се основава изключително на материали от собствена работа върху терена на музикални клубове в София и няколко български града – явление сложно, многопластово и малко проучвано в българските медийни изследвания и антороплогия на музиката. Освен че го представя за пръв път, Райжекова го анализира и интерпретира чрез адекватни за него комплексни изследователски подходи: етнографски, антропологически, културологически, медиаведски; които от своя страна съчетават описателни, аналитични, типологически, съпоставителни методи.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е организиран в увод, четири глави, заключение, библиография и приложения. Изследователската част е от 278 страници. Приложенията са две. Първото (244 страници) включва дълбочинни интервюта, върху които се основава изследването – шестдесет и три, от които транскрибирани и приложени към дисертацията са петнадесет интервюта (219 страници). Второто вкючва сканирани броеве от вестник „Радио-телевизионен преглед" (1967 - 1971 г.).

Уводът представя подстъпите към темата: степента на проученост на музикалната сцена, особеностите на алтернативната сцена и музика като изследователски обект, необходимостта от интердисциплинарни подходи в нейното изследване. Основната авторова теза произтича от плътни наблюдения през последните години: музикалните клубове като структури на алтернативната сцена стават все по-важни в системата на културната и медийна индустрия и музикалния бизнес. Те следва да се прочетат антропологически и културологически, като културални топоси, т.е. съвременната алтернативна сцена да се изследва пространствено – като средоточие на музикалните активности в конкретни клубове; и исторически – като диахронен преглед на клубовете за алтернативна музика. Първа глава на дисертационния труд „Особености на алтернативната музика и въздействието на музикалните клубове“ прави теоретичен обзор, който включва кратък анализ на еволюцията и промените в значението на понятията „култура“ и музикална култура, популярна култура и музика, алтернативната музика. Изследват се още сугестологичните аспекти на музикалната сцена от гледна точка на науката сугестопедия и сугестология, както и антисугестивните бариери на алтернативната сцена. Заедно с това се извеждат видовете капитал и видовете аудитория на музикалната сцена. Важна в тази глава е тезата на автора, който приема за алтернативна медия клубовете за алтернативна рок музика, както и музикалните алтернативни групи и алтернативната музика, която произвеждат. Втора глава на дисертационния труд „Роля, функции и специфики на чуждестранното влияние“ разглежда функциите на чуждото (англо-американската музика и съпътстващата я култура), което в повечето случаи играе ролята на катализатор за появата на нови стилове у нас. Разгледани са етапите в развитието на българската алтернативна музика на фона на чуждестранната, където се включва диахронен анализ на чуждестранното влияние, още видовете емиграция на музикалната сцена – физическа, виртуална и идентичностна, както анализ на влиянието на музикалните медии от преди 1989 г. до сега. Трета глава „Категоризация на алтернативната музика и алтернативните клубове в България“ представя типологично трите вълни алтернативни групи: група „Нова генерация“ и ню-уейв вълната; група „Skre4“ и гръндж вълната; група „Остава“ и британ вълната. Категоризацията на алтернативните клубове включва исторически, семантичен и пространствен анализ по Льофевр, който включва мислено, възприемано и преживяно пространство. Четвърта глава „Изследване на съвременната алтернативна сцена на базата на изградената класификация“ обобщава типологията на алтернативните сцени в България. Важна за научната специализация на

автора е частта, озаглавена „Особености на съвременните български алтернативни музикални медии“. Изводите от прегледа на музикалните медии в България отпреди 1989 г. до 2017 г. показват на първо място изчезването след 90-те на множество музикални седмични и месечни издания или прехвърлянето на тяхното съдържание онлайн. Заключението обобщава направените изводи, свързани с развитието на съвременната алтернативна сцена в България. Авторът извежда общата картина като ситуации на застой през различните периоди на алтернативната сцена. Изводът е, че тези процеси активират ролята на клуба като медия, която е отговорна за „формиране вкус у общността“. Библиографията съдържа общо 200 източника (72 на български, 128 чуждоезични), които доказват осведомеността на автора по основни публикации в западната интерпретация на медии и популярна култура и музика.

Преценка на публикациите, личния принос на докторанта и автореферата

Посочените шест приноса в автосправката са коректно изведени и правилно типологизирани. Ще се опитам да ги обединя, за да очертая първопроходничеството и значимостта на труда на Райжекова: 1). За първи път комплексно се изследва едно музикално, сценично и медийно явление на популярната култура в България, което се случва в момента; 2). Изследването се базира на дългосрочна работа на терен с прилагане на антропологически методи: наблюдение, включено наблюдение, свободни интервюта, биографични разкази на повече от 50 респондента – участници в клубната алтернативна сцена с различни роли в процесите; 3). Алтернативната сцена в България се изследва като културално, музикално и медийно явления в хронологичен, тематичен, теоретичен и практикоприложен план; 4). На научно-теоретично и терминологично равнище е обновено и актуализирано съществуващо знание; 5). В резултат на прилагане на интердисциплинарен подход е създадена и успешно приложена методика, която може да бъде основа за изучаване на други феномени, явления, процеси и тенденции в алтернативните медии и музика в България; 6). Методиката има приложна стойност и за бъдещи сравнителни изследвания на подобни явления в други държави и региони.

Райжекова представя впечатляваща продукция – научните публикации на автора по темата са 5, но и някои от посочените 23 научно-популярни публикации са направени в научни издания. Като количество, информационен, теоретически и полемичен характер и като авторитетност на научните издания те напълно отговорят на

изискванията за получаване на докторска степен. Авторефератът (33 стр.) отговаря на стандартите и коректно предава същността и посочените приноси на дисертацията.

Компетентност по проблема

Познавам резултатите от терената и изследователска работа на Гергана Райжекова, следя нейните публикации и участия в научни конференции – всички те заявяват компетентност и креативност, които предложеният на вниманието ни научен текст притежава и развива. Докторантът отлично познава „отвътре" и в детайли изследователския обект, има свои виждания и тези, които са оригинални и приносни.

Бележки и препоръки

Гергана Райжекова познавам не само като докторант – тя е била моя студентка, съдействал съм за включването ѝ в международни научни прояви и организации, в проектни екипи. Нейната работа я представя красноречиво като добросъвестен теренист, събирач и записвач, креативен изследовател и интерпретатор на актуалните музика и медии, активен участник в научни диалози. Но високата оценка е свързана и с високи изисквания и критични бележки. Някои ключови понятия в текста (напр. „авторски кавър" и „стойностен кавър") не са безпроблемни и ако се използват, следва да се уточни, че става въпрос за метафорични значения, зад които стои съответно таксономично и систематично разбиране. Текстът притежава необходимото научно равнище и се отличава със завидна приложимост, следва да се работи за издаването му в монографичен формат, като препоръчвам на автора известни терминологични, езикови и стилистични редакции.

Заключение

Дисертационният труд „Развитие на съвременната алтернативна сцена в България (музикални клубове и медии)" напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, поради което убеждено предлагам на Гергана Райжекова да бъде присъдена ОНС „доктор" в професионалното направление „Обществени комуникации и информационни науки".

София, 14.09.2017 г. Доц. д-р Венцислав Димов